

TÜM SEKTÖRLER İÇİN HİBE ve DESTEK PROGRAMLARI

KOSGEB DESTEK PROGRAMLARI

KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli Sanayiye Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı); küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin teknolojik yeniliklere süratle uyumlarını sağlamak, rekabet güçlerini yükseltmek ve ekonomiye katkılarını ve ekonomideki etkinliklerini artırmak, başarılı işletmelerin kurulmasını sağlamak amacıyla KOBİ ve girişimci adaylarına çeşitli destekler sağlamaktadır.

KOSGEB, stratejik amaçları doğrultusunda genel destek programlarının yanı sıra yeni dönem proje bazlı destek programlarını da uygulamaya başlamıştır.

Bu programlar arasında KOBİ ve girişimcilere yönelik olanlar şunlardır:

AR-GE, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı: Bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip KOBİ ve girişimcilerin ve teknolojik fikirlere sahip tekno-girişimcilerin desteklenmesi, KOBİ'lerde AR-GE bilincinin yaygınlaştırılması ve inovatif faaliyetlerin desteklenmesi amacıyla oluşturulmuştur.

AR-GE, İNOVASYON ve ENDÜSTRİYEL UYGULAMA DESTEK PROGRAMI		DESTEK ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK ORANI (%)
AR-GE ve İnovasyon Programı			
İşlik Desteği		İşliklerden bedel alınmaz	
Kira Desteği		12.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği		100.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği (Geri ödemeli)		200.000	75
Personel Gideri Desteği		100.000	75
Başlangıç Sermayesi Desteği		20.000	100
Proje Geliştirme Desteği	Proje Danışmanlık Desteği	25.000	75
	Eğitim Desteği	5.000	
	Sınai ve Fikri Mülkiyet Hakları Desteği	25.000	
	Proje Tanıtım Desteği	5.000	
	Yurt Dışı Kongre/Konferans/Fuar Ziyareti/ Teknolojik İşbirliği Ziyareti Desteği	15.000	
	Test, Analiz, Belgelendirme Desteği	25.000	
Endüstriyel Uygulama Programı			
Kira Desteği		18.000	75
Personel Gideri Desteği		100.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Sarf Malzemesi, Yazılım ve Tasarım Gideri Desteği		150.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Sarf Malzemesi, Yazılım ve Tasarım Giderleri Desteği (Geri ödemeli)		200.000	75

TÜM SEKTÖRLER İÇİN HİBE ve DESTEK PROGRAMLARI

KOBİ Proje Destek Programı: KOBİ'lerin; üretim, yönetim ve organizasyon, pazarlama, dış ticaret, insan kaynakları, mali işler ve finans, bilgi yönetimi ve bunlarla ilişkili alanlarda sunacakları projeleri destekler.

Program Süresi	3 yıl
Proje Süresi	6-24 ay (+12 ay)
Destek Üst Limiti	150.000 TL
Proje Destek Oranı	1. ve 2. bölgelerde %50
	3, 4, 5. ve 6. bölgelerde %60

Genel Destek Programı: KOBİ'lerin kaliteli ve verimli mal, ürün, hizmet üretmelerinin sağlanmasını ve rekabet güçlerini yükseltmek amacıyla genel işletme geliştirme faaliyetlerini destekler.

GENEL DESTEK PROGRAMI	DESTEK ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK ORANI	
Yurt İçi Fuar Desteği	30.000	1. ve 2. bölgeler	3, 4, 5. ve 6. bölgeler
Yurt Dışı İş Gezisi Desteği	10.000	%50	%60
Tanıtım Desteği	10.000		
Eşleştirme Desteği	15.000		
Bağımsız Denetim Desteği	10.000		
Nitelikli Eleman İstihdam Desteği	20.000		
Danışmanlık Desteği	15.000		
Eğitim Desteği	10.000		
Enerji Verimliliği Desteği	30.000		
Tasarım Desteği	15.000		
Sınai Mülkiyet Hakları Desteği	20.000		
Belgelendirme Desteği	10.000		
Test, Analiz ve Kalibrasyon Desteği	20.000		

Gelişen İşletmeler Piyasası (GİP*) KOBİ Destek Programı: KOBİ'lerin Borsa İstanbul Gelişen İşletmeler Piyasası'nda işlem görmek üzere, sermaye piyasa araçlarının halka arz edilmesiyle ilgili maliyetleri destekler.

Program kapsamında sağlanan desteğin toplam üst limiti 100.000 (yüz bin) TL olup destek unsurlarının üst limit ve oranları aşağıda tablo halinde verilmiştir.

TÜM SEKTÖRLER İÇİN HİBE ve DESTEK PROGRAMLARI

DESTEK UNSURLARI	DESTEK ÖDEMESİ ÜST LİMİTİ (TL)	ORANI (%)
Piyasa danışmanı danışmanlık hizmet bedeli (azami 2 yıl)	60.000	75
Bağımsız denetim hizmeti bedeli	20.000	75
SPK kurul kaydına alma ücreti	10.000	100
İMKB Gelişen İşletmeler Piyasası Listesi'ne kabul ücreti		
Merkezi Kayıt Kuruluşu masrafı		
Aracı kuruluşa ödenecek aracılık komisyonu	10.000	75

NOT: Program hakkında detaylı bilgi ileriki bölümde yer almaktadır.

Girişimcilik Destek Programı: Ekonomik kalkınma ve istihdam sorunlarının çözümünde önemli katkı sağlayan girişimciliğin desteklenmesi, yaygınlaştırılması ve sürdürülebilir başarılı işletmelerin kurulmasıyla ilgili projeleri destekler. Uygulamalı girişimcilik eğitimi, yeni girişimci desteği ve İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM) desteğinden oluşur.

Yeni Girişimci Desteği Detayları:

DESTEK UNSURU	SÜRE	ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK ORANI (%) (1. ve 2. bölge)	DESTEK ORANI (%) (3, 4, 5. ve 6. bölge)
İşletme Kuruluş Desteği	Geri Ödemesiz	3.000	%60 (Kadın girişimci ve özürlü girişimciye %70 oranında uygulanır.)	%70 (Kadın girişimci ve özürlü girişimciye %80 oranında uygulanır.)
Kuruluş Dönemi Makine, Teçhizat, Ofis Donanım ve Yazılım Desteği		15.000		
İşletme Giderleri Desteği		12.000		
Sabit Yatırım Desteği	Geri Ödemesiz	70.000		

TÜM SEKTÖRLER İÇİN HİBE ve DESTEK PROGRAMLARI

İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM) Desteği Detayları:

DESTEK UNSURU	SÜRE	ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK ORANI (1. ve 2. bölge)	DESTEK ORANI (3, 4, 5. ve 6. bölge)
İŞGEM Kuruluş Desteği Bina Tadilatı Mobilya Donanım İŞGEM Yönetim	Geri ödemesiz	750.000 600.000 125.000 25.000	%60	%70
İŞGEM İşletme Desteği Personel Eğitim, Danışmanlık Küçük Tadilat		100.000 30.000 50.000 20.000		

İşbirliği Güçbirliği Destek Programı: KOBİ'lerin tek başına çözmede zorlandıkları tedarik, pazarlama, düşük kapasite kullanımı, rekabet gücü zayıflığı, finansman gibi konulara bir araya gelerek çözüm yarattıkları, ortaklık ve işbirliği kültürünün gelişmesini sağlayan projeleri destekler. Her bir ortaklık modelinde en az 5 KOBİ olmalıdır.

Proje Süresi	6-24 ay (+12 ay)
Destek Üst Limiti	750.000 TL 250.000 TL (Geri ödemesiz), 500.000 TL (Geri ödemeli)
Proje Destek Oranı	1. ve 2. bölgelerde %50 3, 4, 5. ve 6. bölgelerde %60

Tematik Proje Destek Programı: KOBİ'lerin işlerini geliştirmeleri, meslek kuruluşları tarafından KOBİ'lerin geliştirilmesi amacıyla daha fazla proje hazırlamalarının teşvik edilmesi ve stratejik öncelikler dikkate alınarak belirlenen tematik konularda bölgesel ve sektörel ihtiyaçların karşılanmasını amaçlar.

	ÇAĞRI ESASLI TEMATİK PROGRAM	MESLEK KURULUŞU PROJE DESTEK PROGRAMI
Başvuru Yapabilecekler	KOBİ'ler ve meslek kuruluşları	Meslek kuruluşları
Program Süresi	Proje teklif çağrısında belirlenir.	36 ay
Proje Süresi		24 ay (+12 ay)
Destek Oranı		1. ve 2. bölgede %50
Destek Türü		3, 4, 5. ve 6. bölgelerde %60
Destek Üst Limiti		Geri ödemesiz
		150.000 TL

Faydalı Bilgiler:

KOSGEB desteklerinden yararlanabilmek için işletmelerin KOSGEB veritabanına kayıtlı olması ve güncel KOBİ Beyannamesi doldürmüş olması gerekir.

KOSGEB Destek Programları'na başvurular, işletmenin bağlı olduğu KOSGEB hizmet merkezlerine yapılır.

KOSGEB uzmanlarınca şekil şartları kontrol edilir

Eksiksiz başvuru dosyası 1 ay içinde Kurul'da değerlendirilir.

Proje başvuruları 2 ay içinde sonuçlanır.

Destekleme kararı alınan projeler için, proje süresince her 3 ayda bir ilerleme raporu, harcama belgeleri ve banka ödeme dekontları KOSGEB'e sunulur.

Belgeler karşılığında destek oranında ödemeler banka hesabına KOSGEB tarafından yapılır.

Geri ödemesiz destek limitini aşan projeler, aşan kısım için geri ödemeli desteklerden faydalanabilir.

Geri ödemeli destek, geri ödemesiz desteğin tamamlanmasının ardından banka teminat mektubu karşılığında verilmeye başlanır.

Geri ödemeli destekler, yalnız anapara olarak, proje bitim tarihinden 1 yıl sonra 3 aylık dönemlerde 8 taksit halinde KOSGEB'e geri ödenir.

(Not: KOSGEB belirtilen süre ve şartlarda değişiklik yapabilir.)

GİP nedir?

Borsa kotasyon şartlarını henüz taşımayan ancak gelişme ve büyüme potansiyeline sahip şirketlerin, sermaye piyasalarından fon sağlamak için ihraç edecekleri menkul kıymetlerin işlem görebileceği şeffaf ve düzenli bir ortam yaratmak amacıyla BIST bünyesinde Gelişen İşletmeler Piyasası (GİP) ismiyle ayrı bir piyasa kurulmuştur.

Bu piyasada KOBİ'ler sermaye artırımını yoluyla halka arz gerçekleştirerek sermaye piyasalarından fon temin edebileceklerdir.

GİP'in KOBİ'lere sağlayacağı faydalar nelerdir?

1) KOBİ'lere hareket kabiliyetini kısıtlamayan finans.kaynakları yaratır.

- GİP, KOBİ'lere öncelikle organize, şeffaf, düzenli çalışan, güvenilir bir piyasa üzerinden sermaye elde etme olanağı sunar.
- Finans kurumlarından yapılan borçlanma yöntemine kıyasla şirketin nakit akışını zorlamaz ve anapara, faiz vb. geri ödeme zorunlulukları olmayan bir kaynak yaratır. Böylece şirketin borçluluk oranı artmadığı için yeni kaynak bulmak da kolaylaşır.
- Şirketlerin mali yapıları güçlenir, olası finansal zorluklar veya krizlere karşı daha dayanıklı hale gelir.

2) Şirket payları için şeffaf ve güvenilir fiyat oluşumu sağlar ve onlara likidite kazandırır.

3) Piyasada şirketin pay fiyatının oluşması; birleşme, satın alma veya ikincil arz işlemlerinde şirket değerinin belirlenmesine referans olur.

4) Sermaye piyasası disiplini içine girmek, şirketlerin hızlı bir şekilde kurumsallaşmasına yardım etmektedir. Şirket yapısının kurumsallaşması, şirketin organizasyonunun güçlenmesi, başarısının ve sürekliliğinin sağlanmasına önemli katkılar yapabilmektedir.

5) Şirket hakkında güvenilir, düzenli ve sürekli bilginin var olması, gerek finans piyasasında gerek kendi faaliyet sektöründe şirketin tanınırlığını artırır. Bu durum şirkete yeni iş ortaklıkları kurmada, finansman temininde, ürün ve hizmetlerinin pazarlanıp satılmasında yarar sağlar.

TÜBİTAK DESTEK PROGRAMLARI

Toplumumuzun yaşam kalitesinin artmasına ve sürdürülebilir gelişmesine hizmet eden, bilim ve teknoloji alanlarında yenilikçi ve yönlendirici bir kurum olan **Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)**, akademik ve endüstriyel araştırma, geliştirme çalışmalarını ve yenilikleri desteklerken, ülkemizin rekabet gücünün artırılmasını hedeflemektedir.

AR-GE, yeni bir ürün üretilmesi, mevcut bir ürünün geliştirilmesi, iyileştirilmesi, ürün kalitesi veya standardının yükseltilmesi veya maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin, yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesine yönelik araştırma geliştirme çalışmalarıdır. Aşağıda detaylı olarak bahsedilen dört TÜBİTAK Destek Programı'nda da projelerin bu unsurları taşıması aranır.

Hedef; KOBİ'lerin, teknoloji ve yenilik kapasitelerinin geliştirilerek daha rekabetçi olmaları, sistematik proje yapabilmeleri, katma değeri yüksek ürün geliştirebilmeleri, kurumsal araştırma teknoloji geliştirme kültürüne sahip olmaları, ulusal ve uluslararası destek programlarında daha etkin yer alabilmeleridir.

1501 Sanayi AR-GE Projeleri: Sanayi kuruluşlarına yönelik AR-GE projelerine destek verir. Programın amacı, sanayi kuruluşlarının AR-GE projelerine %60'a varan oranlarda hibe şeklinde destek sağlamaktır.

1503 Proje Pazarları Destekleme Programı: Programın amacı üniversite, araştırma ve özel sektör kuruluşlarından temsilcilerin bir araya gelerek, projelerini birbirlerine tanıtmaları ve işbirlikleri kurmalarına yönelik düzenlenen ulusal veya uluslararası "proje pazarı etkinliklerini" desteklemektir. Ulusal etkinliklerde azami destek tutarı 25.000 TL, uluslararası etkinliklerde ise 30.000 TL'dir.

1505 Üniversite-Sanayi İşbirliği Programı: Programın amacı, üniversite/kamu araştırma merkez ve enstitülerindeki bilgi birikimi ve teknolojinin, Türkiye'de yerleşik ve proje sonuçlarını Türkiye'de uygulamayı taahhüt eden kuruluşların ihtiyaçları doğrultusunda, ürüne ya da sürece dönüştürülerek sanayiye aktarılması yoluyla ticarileştirilmesini sağlamaktır. Türkiye'de yerleşik KOBİ veya büyük ölçekli tüm sermaye şirketleri programa başvurabilirler. Proje destek üst sınırı 1.000.000 TL, proje süresi üst sınırı ise 24 aydır.

1507 KOBİ AR-GE Başlangıç: KOBİ'lere yönelik AR-GE projelerine destek verir. Programın amacı KOBİ'lerin, teknoloji ve yenilik kapasitelerinin geliştirilerek daha rekabetçi olmaları, sistematik proje yapabilmeleri, katma değeri yüksek ürün geliştirebilmeleri, kurumsal araştırma teknoloji geliştirme kültürüne sahip olmalarının sağlanmasıdır.

1511 TÜBİTAK Öncelikli Alanlar Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Projeleri Destekleme Programı: Bu program kapsamında sağlanan desteklerle teknolojik yeterlilik ve bilgi birikiminin artırılması, mevcut yeteneklerin farklı alanlarda da değerlendirilmesi, özgün teknolojilerin geliştirilmesi ve teknolojik gelişimde ivme kazanılması hedeflenmektedir. Programda proje limitleri çağrı duyurusunda belirlenmek üzere, destek oranı büyük ölçekli kuruluşlar için %60, KOBİ'ler için %75 oranında uygulanmaktadır.

1512 Teknogirişim Sermaye Destek Programı: Bu programın amacı girişimcilerin, teknoloji odaklı iş fikirlerini, katma değer ve nitelikli istihdam yaratan teşebbüslere dönüştürebilmeleri için, fikir aşamasından pazara kadar olan faaliyetlerin desteklenerek teknoloji düzeyi yüksek ürün ve hizmetleri geliştirebilen başlangıç firmalarının oluşturulmasıdır. İş fikirlerini uygulayıcı kuruluşlara sunulması ve iş planı oluşturulması sonrası, iş planı uygun bulunan girişimci firmalara teminat alınmaksızın, hibe olarak proje ve sermaye desteği sağlanır.

1513 Teknoloji Transfer Ofisleri Destek Programı: Programın amacı üniversitelerdeki bilgi ve teknolojinin, uygulamaya dönüştürülerek ticarileştirilmesi, üniversite ve özel sektör kuruluşları arasında işbirliği oluşturulması ve sanayinin ihtiyaç duyduğu bilgi ve teknolojinin üniversitede üretilmesine yardımcı olan teknoloji transfer ofislerinin (TTO) desteklenmesidir.

1514 Girişim Sermayesi Destekleme Programı: Ülke ekonomisine katma değer sağlayabilecek özellikte yenilikçi ürün, süreç, bilgi ve teknoloji geliştirme ve üretme potansiyeli olan KOBİ'lerin başlangıç aşamasındaki finansman ihtiyaçlarının, girişim sermayesi fonları aracılığıyla karşılanması amacıyla oluşturulmuş bir programdır. Fikir aşamasında olan yeni bir ürün veya hizmet için AR-GE, değerlendirme ve bir başlangıç konsepti geliştirilmesi faaliyetleri, ürün geliştirme, prototip oluşturma veya tamamlanmış prototip sonrası üretim, satış ve ilk pazarlama faaliyetleri hibe desteği kapsamındadır.

1515 Öncül AR-GE Laboratuvarları Destekleme Programı: Türk bilim insanlarının araştırma niteliklerinin yükseltilmesi ve ülkemizin bilim ve teknoloji alanlarında küresel çekim merkezi olmasının sağlanması amacıyla alanında öncül bilimsel ve teknolojik bilgi üreten kuruluşların ülkemizde kuracağı AR-GE laboratuvarlarının belirli giderlerini geri ödemesiz (hibe) olarak destekleyen programdır. Yeni bilgiler üretilmesi ve uygulanması, güncel ve gelecekte karşılaşılması muhtemel teknolojik ve bilimsel problemlerin çözümüne yönelik çalışmalar yapılması, yeni kuramsal çerçeveler oluşturulması amaçlı temel ve/veya uygulamalı araştırmaya dayanan faaliyetler program kapsamında desteklenmektedir.

1602 TÜBİTAK Patent Destek Programı: Bu programın amacı ülkemiz kaynaklı ulusal ve uluslararası patent başvuru sayısının artırılması, gerçek ve tüzel kişilerin patent başvurusu yapmaya teşvik edilmesi sonucunda da ülkemizdeki patent sayısının artırılmasıdır. Program kapsamında Türk Patent Enstitüsü'ne (TPE), Dünya Fikri Haklar Örgütü'ne (WIPO), Avrupa Patent Ofisi'ne (EPO), Japonya Patent Ofisi'ne (JPO), Amerika Birleşik Devletler Patent ve Marka Ofisi'ne (USPTO) yapılacak olan patent başvuruları desteklenmektedir.

(Not: TÜBİTAK, programların süre ve şartlarında değişiklik yapabilir.)

TTGV TÜRKİYE TEKNOLOJİ GELİŞTİRME VAKFI DESTEKLERİ

Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) 24 özel sektör, 5 kamu, 10 şemsiye kuruluş ve 15 gerçek kişinin bir aya gelmesiyle kurulmuş bir vakıftır.

Özel sektör ve kamunun, “özel sektörün uluslararası pazarlardaki rekabet gücünü AR-GE faaliyetlerinin desteklenmesi yoluyla güçlendirmek” ortak hedefiyle bir araya geldiği TTGV, 1991 yılından bugüne kamu fonlarının özel sektörün ulusal AR-GE harcamalarına daha fazla ağırlıkla katılmasını teşvik etmiş, ülkemiz AR-GE kapasitesine önemli yararlar sağlamıştır. TTGV desteklerinin tamamı geri ödemeli desteklerdir.

TTGV AR-GE Destek Programı: Yeni ürün ve üretim teknolojilerinin geliştirilmesine yönelik projeleri destekler.

- **Teknoloji Geliştirme Projeleri Desteği:** “Teknolojik Ürün” ve “Teknolojik Proses İnovasyonu” kavramları kapsamında, bilgi birikimi projeyi yapan firmada kalacak şekilde, ticari değeri olan ürünlerin elde edildiği teknoloji geliştirme düzeyindeki AR-GE faaliyetlerinin desteklendiği programdır. Programdan, sanayi kuruluşları ve yazılım şirketleri yararlanabilir. Sağlanan destek geri ödemeli olup azami destek miktarı 1.000.000 ABD Doları, azami destek süresi 2 yıldır.
- **Ticarileştirme Projeleri Desteği:** Teknoloji Geliştirme Projeleri desteğinden yararlanarak prototip geliştirme aşamasını tamamlamış firmaların yararlanabileceği bu projeler sonucunda ortaya çıkan ürünlerin ticarileştirilmesine yönelik geliştirilecek projelere destek sağlayan programdır. Azami destek miktarı 1.000.000 ABD Doları, azami destek süresi 1 yıldır.

- **İleri Teknoloji Projeleri Desteği:** TTGV'nin desteklediği projelerin oluşturduğu portföyde Türkiye için öngördüğü değerle orantısız temsil edildiği değerlendirilen teknoloji alanlarında, "Teknolojik Ürün" ve "Teknolojik Proses İnovasyonu" kavramları kapsamında, bilgi birikimi projeyi yapan firmada kalacak şekilde, ticari değeri olan ürünlerin elde edildiği teknoloji geliştirme düzeyindeki AR-GE ve ticarileştirme faaliyetlerinin desteklediği programdır. Programdan sanayi kuruluşları ve yazılım şirketleri yararlanabilir. Sağlanan destek geri ödemeli olup azami destek miktarı 3.000.000 ABD Doları, azami destek süresi 3 yıldır.

TTGV Çevre Faaliyetleri Destek Programı: Çevre teknolojileri, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji alanlarında yer alan faaliyetlerin geliştirilmesine yönelik projeleri destekler.

- **Çevre Teknolojileri Desteği:** Programın amacı, eko-verimlilik (temiz ve sürdürülebilir üretim) anlayışı kapsamında üretim süreçlerinde minimum enerji, su, hammadde tüketimi ve atık üretimi için teknolojik yenilik içeren, sanayide uygulanabilir ve ekonomik değeri olan temiz üretim teknolojilerinin uygulanmasına yönelik uygulama projelerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesidir. Azami destek tutarı 1.000.000 ABD Doları, azami destek oranı proje bütçesinin %50'si, destek geri ödeme süresi 1 yılı geri ödemesiz (faizsiz) toplam 4 yıldır.
- **Enerji Verimliliği Desteği:** Ülkemizin dünyada artan enerji fiyatları karşısında, rekabet gücünün korunması, enerji alanında dışa bağımlılığının azaltılması ve sanayi sektörünün ilgili faaliyetlerinin teşvik edilmesi amacıyla oluşturulmuş bir programdır. Azami destek oranı proje bütçesinin %50'siyle sınırlı olup azami destek oranı 1.000.000 ABD dolarıdır. Destek geri ödeme süresi 1 yılı geri ödemesiz (faizsiz) toplam 4 yıldır.

Faydalı Bilgiler

- Başvurular online yapılır.
- Değerlendirme 4 haftada yapılır, başvuru 4 hafta içinde sonuçlanır.
- 6 aylık dönemler halinde ve yılda 2 defa ilerleme raporu sunulur.
- Geri ödemeli destektir, proje bitiminden itibaren ilk yıl ödemesiz toplam 4 yıl faizsiz ödeme yapılır.

(Not: TTGV program şartlarında ve belirtilen sürelerde değişiklik yapabilir.)

İHRACATÇILARA YÖNELİK DESTEK PROGRAMLARI

T.C. Ekonomi Bakanlığı Dış Ticaret Destekleri

- **Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Desteği:** Ülkemizde sınai ve/veya ticari faaliyette bulunan veya yazılım sektöründe faaliyet gösteren firmaların yurt dışı pazarlarda rekabet gücünü artırmaya yönelik eğitim ve danışmanlık giderleri ile işbirliği yapılan kuruluşların uygun görülen proje giderlerini desteklemeyi amaçlar.
- **Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği:** Türkiye'de sınai ve/veya ticari faaliyette bulunan şirketler ile yazılım sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin yurt dışına yönelik pazarlama stratejileri ve eylem planlarının oluşturulabilmesi amacıyla Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından uygun görülen, pazar araştırması hizmeti veren kurum ve/veya kuruluşlardan satın alacakları pazar araştırması hizmetlerine ilişkin giderlerin desteklenmesini hedefler.

- **Markalaşma ve Turquality Desteği:** İhracatçı Birlikleri, Üretici Dernekleri, Üretici Birliklerinin ve sektörlerinin uluslararası alanda tanınmak amacıyla yapacakları harcamalar, Türkiye’de ticari ve/veya sınai faaliyette bulunan şirketlerin ürünlerinin markalaşması amacıyla gerçekleştirecekleri harcamalar ile İhracatçı Birliklerinin TURQUALITY® programı çerçevesinde şirketlere yurt içinde ve yurt dışında markalaşma sürecinde vereceği desteklere ilişkin harcamalar, Türk markalarının yurt dışı pazarlara giriş ve tutunmalarına yönelik gerçekleştireceği her türlü faaliyet ve organizasyonlara ilişkin giderler ile Türk malı imajının oluşturulması ve yerleştirilmesi için yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştireceği faaliyet harcamalarının desteklenmesi amaçlanmaktadır.
- **Tasarım Desteği:** Markalaşmanın önemli bir unsuru olan tasarımın desteklenmesi için; tasarımcı şirketler, tasarım ofisleri ile birlikler, tasarım dernekleri-birliklerinin gerçekleştireceği tanıtım, reklam, pazarlama, istihdam, danışmanlık harcamaları ile yurt dışında açacakları birimlere ilişkin giderlerinin desteklenmesini hedefler.
- **Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım Desteği:** Türkiye’de yerleşik, sınai ve/veya ticari faaliyette bulunan şirketler ve yazılım sektöründe işte çalışmakta olan şirketlerin yurt dışında açacakları ofis, mağaza, showroom ve kiralayacakları depolar ile Türk ürünleri ve birimleriyle ilgili yurt dışında gerçekleştirecekleri reklam, tanıtım ve pazarlama giderlerinin desteklenmesini amaçlar.
- **Fuar Katılım Desteği:** Yurt dışı fuar organizasyonunu düzenlemek üzere Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından görevlendirilen organizatöre katılımcı tarafından ödenecek katılım bedelinin desteklenmesini amaçlar.
- **İstihdam Desteği:** Sektörel Dış Ticaret Şirketi unvanına sahip şirketlerin münhasıran dış ticaret işlemlerini yürütmek üzere konusunda deneyimli ve yüksek öğrenim görmüş yönetici ve eleman istihdamının desteklenmesini amaçlar.

TARIM SEKTÖRÜNE YÖNELİK DESTEK PROGRAMLARI

TKDK (Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu)

TKDK’nın (Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu) amacı, AB ve uluslararası kuruluşlardan sağlanan kaynakların, Türkiye’de kırsal kalkınma programlarının uygulanmasına yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için kullanılmasını sağlamaktır.

IPARD KIRSAL KALKINMA PROGRAMI

Et Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım: Kırmızı et ve kanatlı eti üreten küçük ve orta ölçekli tarımsal işletmelerin modernize edilmesi, ilgili AB standartlarına yükseltilmesi ve iyi tarım uygulamalarını yapar hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

Et ve Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması: Sığır, keçi, koyun için olan 1. ve 2. sınıf kesimhanelerin altyapı ve küçük ölçekli kırmızı et işleme tesislerinin aynı zamanda da küçük ve orta ölçekli kanatlı eti kesimhanelerinin ve işleme tesislerinin AB standartlarına yükseltilmesi, yeni teknolojiler kullanılarak toplam performanslarının ve rekabet güçlerinin artırılması amaçlanmıştır.

Süt Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım: Süt üreten küçük ve orta ölçekli tarımsal işletmelerin modernize edilmesi, ilgili AB standartlarına yükseltilmesi ve iyi tarım uygulamalarını yapar hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

Süt ve Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması: Kapasiteleri günlük 10-70 ton arası olan küçük işletmelerin topluluk standartlarına ulaştırılması, yeni teknolojilerle performans ve rekabet gücünün artırılması. Günlük 10 ton altındaki mikro işletmelerin 10 ton sınırına ulaştırılması, topluluk standartlarına ulaştırılıp desteklenmesi ve entegre süt toplama ve işleme ağının kurulmasını teşvik etmek amaçlanmaktadır.

Tablo 1

	ET ÜRETEN TARIMSAL İŞLETMELERE YATIRIM	ET ve ET ÜRÜNLERİNİN İŞLENMESİ VE PAZARLANMASI	SÜT ÜRETEN TARIMSAL İŞLETMELERE YATIRIM	SÜT ve SÜT ÜRÜNLERİNİN İŞLENMESİ ve PAZARLANMASI
KİMLER YARARLANIR	BELİRLİ ADETLERDE BÜYÜKBAŞ, KÜÇÜKBAŞ ve KANATLI SAHİBİ TARIMSAL İŞLETMELER	BELİRLİ ADETLERDE KESİM KAPASİTESİ ve GÜNLÜK İŞLEME KAPASİTESİNE SAHİP TARIMSAL İŞLETMELER	BELİRLİ ADETLERDE SÜT HAYVANI SAHİBİ TARIMSAL İŞLETMELER	GÜNLÜK 10 TON - 70 TON İŞLEME KAPASİTESİNE SAHİP OLAN İŞLETMELER
HİBE MİKTARI	15.000 AVRO - 1.000.000 AVRO	30.000 AVRO - 3.000.000 AVRO	25.000 AVRO - 1.000.000 AVRO	50.000 AVRO - 3.000.000 AVRO
HİBE ORANI	%50 - %65	%50 - %65	%50 - %65	%50 - %65
PROJE BÜTÇESİ	SINIRSIZ	SINIRSIZ	SINIRSIZ	SINIRSIZ
PROJE SÜRESİ	1 - 24 AY	1 - 24 AY	1 - 24 AY	1 - 24 AY
BAŞVURU ADEDİ	1 ADET	1 ADET	1 ADET	1 ADET
HİBE KAPSAMINA GİREN GİDERLER	<ul style="list-style-type: none">• Makine ekipman alımı• Yapım işleri• Hizmet alımı• Görünürlük harcamaları	<ul style="list-style-type: none">• Makine ekipman alımı• Yapım işleri• Hizmet alımı• Görünürlük harcamaları	<ul style="list-style-type: none">• Makine ekipman alımı• Yapım işleri• Hizmet alımı• Görünürlük harcamaları	<ul style="list-style-type: none">• Makine ekipman alımı• Yapım işleri• Hizmet alımı• Görünürlük harcamaları

Meyve ve Sebzelerin İşlenmesi ve Pazarlanması: Aıklama, tasnif, paketleme yapan ve entegre soğuk hava tesisi olan küçük ve orta ölçekli işletmelerin topluluk standardına ulaştırılması, yeni teknolojiler kullanılarak performans ve rekabet gücünün artırılması. Depolama ve saklamaya yönelik soğuk hava depolarının kurulması ile hasat zamanı turfanda kullanımını kolaylaştırarak piyasaların düzenlenmesi, kayıpların azaltılması ve ürün kalitesinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

Su ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması: Topluluk standartlarına ulaşmak ve genel performanslarını artırmak amacıyla, avlanma sonrası kayıpları en aza indirmek için soğuk zincir uygulamasına öncelik vererek, pazar imkânlarının yatırım için kullanılabileceği öncelikli hedef bölgelerindeki sınırlı sayıda illerde mevcut küçük ve orta ölçekli balık işleme tesislerini ve yeni kurumları desteklemek ve yeni iş fırsatlarının geliştirilmesine katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Çiftlik faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi: Mikro ve küçük ölçekli tarımsal işletmelere ve üretici örgütlerine, çiftlik faaliyetlerine ek olarak; arıcılık ve bal üretimi, tıbbi ve aromatik özelliği olan bitkilerin ekilmesi veya toplanmasını takiben işlenmesi ve pazarlanması, süs bitkiciliği ve çiftlik bazında mikro ölçekli işleme ve paketleme tesisleri gibi destekleyici altyapıların oluşturulması konularında destek sağlanması amaçlanmaktadır.

Tablo 2

	MEYVE ve SEBZELERİN İŞLENMESİ ve PAZARLANMASI	SU ÜRÜNLERİNİN İŞLENMESİ ve PAZARLANMASI	ÇİFTLİK FAALİYETLERİNİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ ve GELİŞTİRİLMESİ
KİMLER YARARLANIR	KOOPERATİF ve MERKEZ BİRLİKLERİ	SU ÜRÜNLERİ veya KÜLTÜR BALIKÇILIĞI ÜRÜNLERİ İŞLEME KAPASİTESİNE SAHİP İŞLETMELER	ARICILIK ÜRETİMİ, TIBBİ ve AROMATİK BİTKİLER YETİŞTİRİCİLİĞİ ve SÜS BİTKİSİ YETİŞTİRİCİLİĞİ ALANINDA FAALİYET GÖSTEREN İŞLETMELER
HİBE MİKTARI	50.000 AVRO - 1.250.000 AVRO	50.000 AVRO -1.500.000 AVRO	5.000 AVRO - 250.000 AVRO
HİBE ORANI	%50 - %65	%50 - %65	%50 - %65
PROJE BÜTÇESİ	SINIRSIZ	SINIRSIZ	SINIRSIZ
PROJE SÜRESİ	24 AY	24 AY	6 AY
BAŞVURU ADEDİ	1 ADET	1 ADET	1 ADET
HİBE KAPSAMINA GİREN GİDERLER	<ul style="list-style-type: none">• Makine ekipman alımı• Yapım işleri• Hizmet alımı• Görünürlük harcamaları	<ul style="list-style-type: none">• Makine ekipman alımı• Yapım işleri• Hizmet alımı• Görünürlük harcamaları	<ul style="list-style-type: none">• Makine ekipman alımı• Yapım işleri• Hizmet alımı• Görünürlük harcamaları

Yerel Ürünlerin ve Mikro İşletmelerin Geliştirilmesi: Yerel mikro işletmelere Türk Patent Enstitüsü tarafından verilen Coğrafi İşaret Sertifikası'na sahip ürünlere öncelik tanınarak geleneksel ve özgün yerel tarım ve gıda ürünleri ile geleneksel el sanatların değerlendirilmesi ve/veya işlenmesi için destek sağlanması amaçlanmaktadır.

Kırsal Turizm: Mikro girişimciler veya çiftçiler tarafından kurulacak pansiyon, “yatak ve kahvaltı” konaklama ve restoran hizmetlerinin gelişimini, çiftlik turizmi tesislerinin kurulması ve geliştirilmesi, turistik rekreasyonel faaliyetler (sportif aktiviteler, doğa gezisi, tarihi geziler gibi) için kurulan tesislerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Kültür Balıkçılığının Geliştirilmesi: Mikro ve küçük ölçekli çiftliklerin (hali hazırda üretim yapmakta olanlar veya yeni başlayacak olanlar) genişletilmeleri, AB standartlarına ve İyi Balık Yetiştirme Uygulamalarına yükseltilmeleri amaçlanmaktadır.

Tablo 3

	YEREL ÜRÜNLERİN ve MİKRO İŞLETMELERİN GELİŞTİRİLMESİ	KIRSAL TURİZM	KÜLTÜR BALIKÇILIĞININ GELİŞTİRİLMESİ
KİMLER YARARLANIR	TARIMSAL İŞLETME ve TÜZEL KİŞİLER	GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLER	YILLIK 50 TONA KADAR ÜRETİM KAPASİTELİ KÜÇÜK ÖLÇEKLİ İŞLETMELER
HİBE MİKTARI	10.000 AVRO - 400.000 AVRO	15.000 AVRO - 500.000 AVRO	15.000 AVRO - 400.000 AVRO
HİBE ORANI	%50 - %65	%50 - %65	%50 - %65
PROJE BÜTÇESİ	SINIRSIZ	SINIRSIZ	SINIRSIZ
PROJE SÜRESİ	6 AY	24 AY	6 AY
BAŞVURU ADEDİ	1 ADET	1 ADET	1 ADET
HİBE KAPSAMINA GİREN GİDERLER	<ul style="list-style-type: none">• Makine ekipman alımı• Yapım işleri• Hizmet alımı• Görünürlük harcamaları	<ul style="list-style-type: none">• Makine ekipman alımı• Yapım işleri• Hizmet alımı• Görünürlük harcamaları	<ul style="list-style-type: none">• Makine ekipman alımı• Yapım işleri• Hizmet alımı• Görünürlük harcamaları

Faydalı Bilgiler

- Hazırlanan belgelerle il koordinatörlüklerine başvurulur.
- Dosya hazırlama süreci de, onay süreci de 4 haftadır.
- Onaylanan ödemeler ÖTP (Ödeme Talep Paketi) ile başvurunun ardından 3 ayda ödenir.
- IPARD programı kapsamında finanse edilecek alımlar TKDK ile sözleşme imzalandıktan sonra yapılmalıdır.

IPARD 2 KIRSAL KALKINMA PROGRAMI

IPARD 2 Fonu'nun, Eylül 2015 itibariyle çıkması planlanmaktadır.

IPARD-2 PROGRAMIYLA GELEN DEĞİŞİKLİKLER:

- IPARD 2 Programı'nda, mevcut sektörler (tarımsal işletmeler, tarım ve balıkçılık ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması, çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi) desteklenmeye devam edilecektir. Bu mevcut sektörlerle ek olarak "tarım çevre-iklim-organik tarım", "yerel kalkınma stratejilerinin uygulanması" ve "kırsal altyapı hizmetleri" IPARD 2 Programı kapsamına alınmıştır.
- Çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve iş geliştirme sektöründe "yenilenebilir enerji", "makine parkları" ve "mantar" da desteklenecek olan sektörlere eklenmiştir.

- IPARD II Programı ile mevcut sektörlerde bazı değişiklikler olmuştur. IPARD I'den farklı olarak tarımsal işletmelere destek kapsamında, manda sütü üretimi, yumurta tavukçuluğu ve kaz yetiştiriciliği eklenmiştir. Ayrıca bazı sektörlerin hibe oranlarında artışlar olmuştur.
- Küçük ve orta ölçekli işletmeler (mikro işletmeler hariç tutularak) IPARD 2 Projesi destek kapsamındadır.

2015-2020 döneminde uygulanacak IPARD 2 Programı kapsamında aşağıdaki konulardaki yatırımlara hibe desteği sağlanmaktadır:

- Et Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım
- Süt ve Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması
- Et ve Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması
- Meyve ve Sebzelerin İşlenmesi ve Pazarlanması
- Su Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması
- Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi
- Yerel Ürünlerin ve Mikro İşletmelerin Geliştirilmesi
- Kırsal Turizm
- Kültür Balıkçılığının Geliştirilmesi

GENEL DESTEK PROGRAMLARI

KALKINMA AJANSLARI

Ülkemizdeki kamu yatırımlarının planlanmasını yürüten Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) koordinasyonunda kurulan kalkınma ajansları bölgesel ekonomik kalkınma ile sosyal gelişme alanında faaliyet göstermektedir. Kalkınma ajanslarının başlıca faaliyet alanları, ülke refahının artırılması amacıyla bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması için bölge planları hazırlamak; kurum, kuruluş ve şahıslara idari, mali, teknik destekler sağlayarak kalkınmaya destek olmak sayılabilir.

Kalkınma ajansları, dönemsel olarak bölgenin iş, yatırım, kaynak ve imkânlarının tespit edilmesi, ekonomik ve sosyal gelişmenin hızlanması, kapasite artırımının sağlanması, verimli üretim, tanıtım, pazarlama, teknoloji, araştırma-geliştirme, kalkınmayla ilgili proje ve faaliyetler gibi konuları destekler.

Türkiye'de her biri Düzey 2 bölgesinde kurulan 26 adet kalkınma ajansı bulunmaktadır. Düzey 2 bölgesi; Avrupa Birliği istatistiksel sınıflandırmaya uygun olarak geliştirilmiş, bölgesel analizlerin yapılabilmesi için oluşturulmuş bir sınıflandırmadır. Bu sınıflandırmayla bölgesel istatistikler toplanmakta, sosyoekonomik analizler yapılmakta ve istatistiksel veritabanı oluşturulmaktadır.

Türkiye'deki Kalkınma Ajansları

BÖLGE	ŞEHİR	AJANS ADI
TR1: İstanbul	TR10: İstanbul	İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA)
TR2: Batı Marmara	TR21: Edirne, Kırklareli, Tekirdağ	Trakya Kalkınma Ajansı (TRAKYAKA)
	TR22: Balıkesir, Çanakkale	Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA)
TR3: Ege	TR31: İzmir	İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA)
	TR32: Aydın, Denizli, Muğla	Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA)
	TR33: Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak	Zafer Kalkınma Ajansı (ZAFER)
TR4: Doğu Marmara	TR41: Bilecik, Bursa, Eskişehir	Bursa, Eskişehir, Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA)
	TR42: Bolu, Düzce, Kocaeli, Sakarya, Yalova	Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA)
TR5: Batı Anadolu	TR51: Ankara	Ankara Kalkınma Ajansı (ANKARAKA)
	TR52: Karaman, Konya	Mevlana Kalkınma Ajansı (MEVKA)
TR6: Akdeniz	TR61: Antalya, Burdur, Isparta	Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA)
	TR62: Adana, Mersin	Çukurova Kalkınma Ajansı (CKA)
	TR63: Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı (DOGAKA)
TR7: Orta Anadolu	TR71: Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Niğde, Nevşehir	Ahiler Kalkınma Ajansı (AHIKA)
	TR72: Kayseri, Sivas, Yozgat	Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORAN)
TR8: Batı Karadeniz	TR81: Bartın, Karabük, Zonguldak	Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı (BAKKA)
	TR82: Çankırı, Kastamonu, Sinop	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı (KUZKA)
	TR83: Amasya, Çorum, Samsun, Tokat	Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı (OKA)
TR9: Doğu Karadeniz	TR90: Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon	Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA)
TRA: Kuzeydoğu Anadolu	TRA1: Bayburt, Erzincan, Erzurum	Kuzey Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (KUDAKA)
	TRA2: Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars	Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA)
TRB: Ortadoğu Anadolu	TRB1: Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli	Fırat Kalkınma Ajansı (FKA)
	TRB2: Bitlis, Hakkâri, Muş, Van	Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA)
TR8: Güneydoğu Anadolu	TRC1: Adıyaman, Gaziantep, Kilis	İpek Yolu Kalkınma Ajansı (İKA)
	TRC2: Diyarbakır, Şanlıurfa	Karacadağ Kalkınma Ajansı (KARACADAĞ)
	TRC3: Batman, Mardin, Şırnak, Siirt	Dicle Kalkınma Ajansı (DİKA)

Faydalı Bilgiler

Kalkınma ajansları il bazlı olarak çalışır. Ajans, bölgenin plan ve programlarına uygun, kırsal ve yerel kalkınmayla ilgili kapasitenin geliştirilmesi, ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandıran, iş imkânlarını geliştiren, kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştiren vb. konularda destek almaya hak kazanan başvuru sahibi bölge aktörlerine mali ve teknik destek sağlar.